

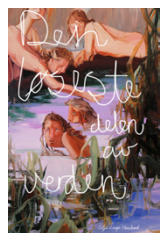
UKAS BOK

Silje Linge Haalands økokritiske dikt er breddfulle av friske bilder, med en prøvende, uærbødig språksans.

Klodens minus

I Silje Linge Haalands andre diktsamling står sivilisasjonen nærmest under vann. Noen holmer og skogholt stikker opp. Mennesket, som individ og art, crawler omkring i vannspeilet og prøver å stake ut kursen for både en nær framtid og en fjernere. «Den løseste delen av verden» er ingen håndfast dystopifortelling, snarere et tekstlandskap hvor vippepunkter i kjærlighets- og familieliv og global økologi føres sammen til en elegi over en verden hvor mindre og mindre er til å kjenne igjen. Noe må gjøres, men hva – og av hvem?

Et jeg fører ordet i alle bokas fire deler. Jeget snakker gjerne også for et *vi*, enten det refereres til hun og partneren, hun og barnet eller noe større: menneskeheten, vi-et som er skyld i denne katastrofen, og selvfølgelig må lide for den. Det kontinuerlige sviket mot klodens vel og ve har satt «et minus//plussert foran alt vi tenker/sier/gjør».

Silje Linge Haaland debuterte som poet med «Desperasjonsanimasjon» i 2021, men har ellers for det meste utmerket seg som billedkunstner. Og muligens kan denne bakgrunnen forklare det kantete og pragmatiske i det naturlyriske språket. Det er som om hun går inn i tingenes materialitet uten å ty til det sensuelle. Bildene hennes kan virke dunkle, men er samtidig breddfulle av friskhet og en slags vrang integritet: «her har jeg gress/av varme//rom/av tåke//her har vi vepsen/som svimerker oss/hver gang vi holder huden opp mot den//og fuglene/drøvtygger himmelen».

I «Den løseste delen av verden» gis de minste dyr og naturfenomener bevissthet og agens; både myggen og vinden blir «gjenkjennelig som levende». Ifølge forlagets omtale består samlingen av «et kor av stemmer», men i mine ører er det det poetiske jeget som taler hele veien: Oppmerksomheten mot naturens vendinger og blick er en økokritisk komponent.

I bokas første del redder et roende par seg opp på et svaberg, hvor de speider ut i åpenheten og merker saltet blåse i hjertet. I del to blir det tydeligere at de to er på vei bort fra hverandre. Stemningen er mer kontemplativ, oppgitt; «hadde vi hatt evnene/ville vi knadd/havet». Vann er naturlig nok et gjennomgående motiv overalt her, men aldri som bilde på skapelse eller fruktbarhet, heller som en eksistensiell omstendighet i en verden som lar oss svømme men ikke slukke tørsten.

En smått genial formulering som «stjernene viser kun lys» viser hvor lite omgivelsene hjelper på parets fastlåste situasjon. Naturen er verken storslått, magisk eller hellig hos Haaland. Den er noe vi, på alskens praktiske og upraktiske måter, er en del av og er nødt til å forholde oss til. Med

LIV: I Silje Linge Haalands dikt gis de minste dyr og naturfenomener bevissthet og agens.

FOTO: JULIE PIKE

sine egne liv og retninger, som framstilles på underliggjørende vis: «skjæreøynene/direktesender/sitt syns virkelighet/ned/mot/bevegelsene mine»

En drøy variant av dette kommer på høyden av parets problematiserende selvgrubling, når menneskehjernen sammenliknes med en «masse av vann». At det vi går rundt og tenker med er av samme stoff som sjøen og regnet, er poetisk innsikt som er like deler myk og bisarr. Og treffer særlig godt i en bok som tross alt er så tankeorientert som Haalands. Dette kunne gjerne vært utviklet videre enn den halve siden det er viet.

I tredje del sitter jeget i skogen med et lite barn hun selv har født i ensomhet. Et stille liv gjennom høsten og vinteren åpner for kommunikasjon med harer, fugler og gress, noe som imidlertid ikke hjelper stort i et økosystem som er i ferd med å svikte langsomt. Tiden knekker bokstavelig talt, kvistvis, gjennom timer, og

dager «som brune pinner». Også her lykkes Haaland i å forbinde personlig depresjon og kollektiv undergang.

Siden blir det igjen vår i lufta, fukt og yrende liv. Det er som om de to elskende ønsker å starte på nytt i en nedsyltet Edens hage: «vi er/i den ventende, gyngende/trangen/til å elske//og vi kaster et garn/over skogen//maner oss fram/mellom trærne//kjøler hendene i lave skyer» Bruken av «maner» her er et eksempel på Haalands prøvende, uærbødige språksans. Hinsides leksikalske definisjoner

aner vi klart hva som skjer. Om vi vil, kan «mane» lede oss mot latinens urord for «hånd»: *manus*.

Haalands eget manus leder oss i avslutningsdelen fra mislykket, eller kanskje feilkanalisert, kjærlighet mot en global kokende krise. Mennesket vasser rundt i «verdens gjørme» og taper ryggmargen til hesten i væskeform. Beskrivelsene av opptakten til undergangen peker i flere retninger – det spesifikke og det globale, det konkrete og det vilt billedlige, det stikkende og det vare. Haaland er ikke redd for å gå rett på sak når det gjelder selve den jagende handlingslammelsen: «det finnes/desperate handlinger/vi tror kan hjelpe//vi skyter oss i tunga/for å videreutvikle/et blodets språk//og vi roper/med blodet:/hvor er de/som er i reell fare//alt her i skogen/er i reell fare»

Det lyder en umiskjennelig alarm i Haalands linjer, og hun nærmer seg virkelig debattinnlegg med utestemme når hun mot slutten lar en samling barn «i ukor» deklamere: «*av vold ... og omsorg ... er vi kommet ... til/bvordan skal vi bli ... av gjeld og glede ... skal vi gjenoppstå*»

Men hun tar heller aldri blikket vekk fra det irrasjonelle individets avmakt og egoistiske tilbøyeligheter. Vi trenger stadig kjærligheten, slik vi trenger barna. Klimatrusselen er eksistensiell i en slik grad at det blir naturlig for mennesket å se seg selv både som den fasteste og den løseste delen av verden. Selv i sine minste bestanddeler, tynne løv som løfter seg fra bakken, er Silje Linge Haalands dikt verd å vende tilbake til.

Sindre Andersen

bokmagasinet@klassekampen.no

